POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIII. Štev. 241

TELEFON UREDNIŠTVA: 25—67
UPRAVE: 25—67 in 28—67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, petek 20. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena din 1·—

Akcija za solidarnost Balkana

Odstop bolgarske vlade pričetek preorientacije v smislu balkanske solidarnosti — Pred sestankoma Saradžogla s Kjoseivanovom in Gafencom — Soglasnost Madžarske — Odobravanje Italije, Francije in Anglije — Sklepi konference v Stockholmu — Podpis turško-angleško-francoske pogodbe in odmevi v svetu

Odstop bolgarske vlade

SOFIJA, 20. okt. Včeraj je ministrski predsednik dr. Kjoseivanov v avdienci pri kralju Borisu, ki se je pričela ob 11.30, najavil odstop dosedanje bolgarske vlade. Kralj je odstop sprejel, poveril pa obstoječi dr. Kjoseivanovu nalogo za sestavo nove vlade. Nova vlada, katero je pričel mandatar krone sestavljati takoj po avdienci s konzultacijami, bo sestavljena tako, da bo predstavljala širšo narodno koncentracijo, ki je v sedanjem mednarodnem položaju nujno potrebna. Konzultacije se danes nadaljujejo.

Preorientacija bolgarske politike

LONDON, 20. okt. Tukajšnji listi komentirajo rekonstrukcijo bolgarske vlade kot naslednik preorientacije bolgarske zunanje in s tem v zvezi tudi notranje politike, ki jo terja novo nastali mednarodni položaj, posebno po razdoru med Turčijo in Rusijo in po podpisu turško-angleško-francoskega pakta. Na to rekonstrukcijo je pa močno vplivalo tudi zadržanje Italije, katere želja je, da se odstranijo vsa dosedanja nesoglasja med balkanskimi državami in se v snujoči se balkanski blok s sodelovanjem Italije pritegne tudi Bolgarija. Močan vtis v tej smeri je napravila v Sofiji dalje vest, da hoče po najnovejšem razvoju dogodkov poravnati Italija sedaj vse svoje dosedanje spore tudi s Turčijo in stopiti z njo v tesnejše odnošaje. Splošno se zato pričakuje, da bo naloga nove bolgarske vlade, privesti Bolgarijo v skupni balkanski blok.

Sestanek Saradžoglu-Kjoseivanov

BUKAREŠTA, 20. okt. United Press poroča: Iz zanesljivega vira je bilo mogoče izvedeti, da se bo turški zunanji minister Saradžoglu v kratkem sešel z bolgarskim predsednikom in zunanjim ministrom dr. Kjoseivanovom. Zdi se, da je tudi v Sofiji prevladalo prepričanje, da je v interesu Bolgarije edino koristno, da se čim tesneje nasloni na balkanski blok. V Sofiji sicer pravijo, da bi mogli ob strani Nemčije in sovjetske Rusije eventualno res uresničiti svoje teritorialne aspiracije, toda pri tem bi prej ali slej izgubili svojo neodvisnost. Mimo tega Bolgarija ne more ostati brezbrižna nasproti boljševiški nevarnosti, ki bi kmalu ogrozila tudi njo samo. Ni pa tudi nemogoče, da se nekatere bolgarske želje uresničijo tudi potom prijateljskega sporazuma.

In Saradžoglu-Gafencu

LONDON, 20. okt. Tu se zatrjuje, da bo turški zunanji minister Saradžoglu v kratkem sešel z romunskim zunanjim ministrom Gafencom, vendar šele nato, ko bo že končal svoj sestanek z bolgarskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom dr. Kjoseivanovom. Ta sestanek pa ne bo namenjen samo informacijam, ki jih bo Saradžoglu dal Gafencu, ampak tudi posredovanju med Romunijo in Bolgarijo, ki je sedaj splošna želja vseh balkanskih držav kakor tudi Italije, Nemčije in Francije, da se odstranijo z Balkana vsa dosedanja nesoglasja in ustvari med vsemi balkanskimi narodi trdna povezanost in solidarnost.

BUKAREŠTA, 20. okt. Stefani. Sinoči je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala dve uri in pol. Novinarjem so sporočili, da je zunanji minister Gafencu poročal o trenutnem stanju v Evropi in ugotovil, da ni nastopilo nič, kar bi moglo zrušiti politiko miru in samostojnosti Romunije. Ta izjava je v zvezi z raznimi vestmi, ki so krožile na račun Romunije ob priliki pogovorov med Saradžoglom in Molotovom.

Madžari solidarni z Balkanom

BUDIMPEŠTA, 20. okt. »Pesti Naplo« prinaša članek, v katerem naglaša, »da bi nekatere države hotele v primeru nemogoče odločilne zmage na Maginotovi ali Siegfriedovi črti prenesti vojno in končno odločitev na drugo bojišče v Evropi. Tako bi jim bil najbolj primeren jugovzhod Evrope. Toda države na tem delu hočejo ostati na vsak način izven spora. Lokalizacija spora na jugu Evrope je zasluga Mussolinija, razširjenje vojne na ta del bi bilo mogoče le, če bi to zahtevali interesi balkanskih in podonavskih držav samih. V tem delu Evrope se je brez pompa posrečilo odstraniti spore in doseči sodelovanje sosednih držav, h katerim se lahko pritegne še Turčija. Če se na zahodu kopljejo strelski jarki, jih kopljejo tudi na jugovzhodu, toda samo za zaščito nevtralnosti pred vsiljeno vojno.«

Povodenj na zahodni fronti

PARIZ, 20. okt. Situacija na zahodni fronti je ostala neizpremenjena. Nemci pravijo, da je sedaj končan prvi del vojne na zahodu. Patrulje so aktivne, artilerija tudi, letalstvo pa zaradi dežja in vetra miruje. Ren je narasel in poplavil prve utrdbe Siegfriedove črte. Na francoski strani se razločno slišijo črpalke, ki črpajo vodo iz nemških rovov.

Nemški letalski boj proti Angliji

Rim, 20. oktobra. Revija »Vie dell' Aria« objavlja članek svojega glavnega urednika o izgledih vojne na zahodu. Uvodoma opisuje vojaški položaj in navaja nato francoske informacije, da je maršal Goering odredil koncentracijo 3800 letal na zahodni fronti, in sicer 1200 težkih bombnikov, 1500 lažjih bombnikov, 700 lovskih letal in 400 izvidniških. Pisec meni, da namerava Nemčija pričeti proti angleški mornarici v kratkem veliko letalsko akcijo z namenom, da bi jo čimprej likvidirala. Sedanji napadi so bili komaj poizkusi za večje in sistematičnejše napade.

Zbližanje Italije z Anglijo in Francijo

LONDON, 20. okt. »Daily Mail« poroča iz Ženeve, da je italijanski kralj izjavil nekemu ministru, da se Italija nikoli ne bo vojskovala proti Franciji.

RIM, 20. okt. Svečana avdienca novega italijanskega veleposlanika Bastianinija v Londonu pri angleškem kralju, prvi njegov obisk in razgovor pri angleškem zunanjem ministru lordu Halifaxu in odmev obeh v angleškem tisku smatrajo tu kot zelo dober znak za prijateljstvo med Italijo in Veliko Britanijo. Kakor poročajo listi iz Londona, je angleški kralj sprejel Bastianinija zelo prisrčno in se dolgo z njim pogovarjal. Obisk Bastianinija pri Halifaxu predstavlja nov normalni kontakt med italijanskim veleposlaništvom v Londonu in angleškim zunanjim ministrstvom. Razne vesti, da je Bastianini prinesel v London nekak novi mirovni načrt ali memorandum italijanske vlade, so se izkazale kot popolnoma neresnične.

Nemci potopili dve nadaljnji angleški ladji

LONDON, 20. oktobra. Nemške podmornice so potopile predvčerajšnjim zopet dve angleški trgovski ladji. Torpedirale so parnik »Yorkshire« in parnik »City of Mundeleine«. Poslednji parnik je bil torpediran, ko je prihitel na pomoč prvemu, da bi rešil posadko in potnike. Ponesrečence je sprejel ameriški parnik »President Harding«. Okoli 60 ljudi se je utopilo.

NOVA MANIFESTACIJA ROMUNSKO-JUGOSLOVANSKEGA PRIJATELJSTVA

BUKAREŠTA, 20. oktobra. Rador. Povodom odhoda novega tiskovnega atašeja pri romunskem poslaništvu Konstantina Micore v Beograd, so mu njegovi bivši tovariši pri listu »Timpul« priredili poslovilno večerjo. V svoji zahvalni zdravici je Micora omenil že desetletna prizadevanja Beograda in Bukarešte za okrepitev jugoslovansko-romunskega prijateljstva. Obljubil je zastaviti vse svoje moči v tem cilju in je pohvalil časnikarje, ki so ostali stanovitni in vdani prijatelji Romunije.

DR. TODT GENERAL

BERLIN, 20. okt. DNB. Hitler je imenoval dr. Todta za generala v zahvalo za njegovo delo na obrambnih utrdbah na zahodni fronti.

Trdna povezanost skandinavskih držav

Zaključek in sklepi konference suverenov in zunanjih ministrov v Stockholmu — Nemčija obljublja, da hoče spoštovati nedotakljivost nevtralcev

STOCKHOLM, 20. oktobra. Konferenca skandinavskih suverenov in zunanjih ministrov se je včeraj tu nadaljevala in tudi že zaključila. Danski in norveški kralj sta odpotovala iz Stockholma že ponoči, finski prezident Kallio pa je odšel danes. Dopoldne so imeli vsi štirje suvereni po radiu govore, v katerih so poudarjali voljo skandinavskih držav po popolni nevtralnosti, solidarnosti, a tudi neodvisnosti. Finski prezident je izjavil, da so ruski predlogi težki, da pa upa, da bo Rusija pri nadaljnjih pogajanjih upoštevala dosedanje obojestransko prijateljstvo, sloneče na medsebojnih pogodbah. Iz poročila, ki je bilo izdano, sledi, da hočejo vse štiri države solidarno varovati svojo nevtralnost in neodvisnost in zahtevajo zato od vsakogar, da spoštuje njihovo stališče. Prav tako je bilo sklenjeno, da bodo tesno sodelovale glede prometa in trgovine v zvezi s položajem, ki je nastal zaradi vojne. Izrekajo se za tesnejše sodelovanje z vsemi drugimi nevtralnimi državami in za podpiranje vsake mirovne akcije.

BERLIN, 20. oktobra. DNB. Nemška diplomatska korespondenca javlja v zvezi s Rooseveltovo poslanico švedskemu kralju med drugim: »Rooseveltova gesta s pristankom poglavarjev 20 ameriških držav ima vsekako globok pomen. Pred nekaj tedni je panameriški kongres sprejel sklepe, ki popolnoma odgovarjajo sedanjim prilikam. Izražena je bila želja, da bi se vojna čimprej končala. Protestirali so proti nehumani vojni in načinu zaplembe prehrane in obleke. Amerika je za spoštovanje načel nevtralnosti, ki jih je prevzela tudi Skandinavija. Nemčija razume napore narodov, da ostanejo nevtralni, kakor tudi njih željo, da se vodi vojna v mejah mednarodnega prava. Nemčija ni nikoli hotela pritegniti tudi druge narode v vojno, ki nočejo imeti s sporom nobenih zvez. Nemčija je svečano izjavila, da hoče voditi vojno na human način. Toda, ker se je Anglija odločila, bojevati se na gusarski način, zadržavajoč tudi blago, ki po mednarodnem pravu ne pripada črni listi, je logično, da je morala tudi Nemčija poseči po ostrejših sredstvih. Če se bo posrečilo, doseči spoštovanje načel nevtralnosti za vse, tedaj se nevtralnim državam ni treba bati, da bodo pritegnjene v vojno.«

Turško-angleško-francoski vojaški pakt

Podpisan je bil sinoči v Ankari in določa medsebojno pomoč v primeri napada s strani tretjega — Chamberlainova izjava o pomenu pakta — Komentarji v tisku

ANKARA, 20. okt. Po neuspehu ruske diplomacije, navezati Turčijo na svoje načrte, je bil v Ankari v zelo kratkem času dosežen sporazum turške vlade s Francijo in Anglijo. Včeraj sta francoski general Weygand in angleški general Wawel v sporazumu s turškimi pooblaščenci podpisala dvostransko pogodbo, ki vsebuje v glavnem sledeče točke: **1. Anglija in Francija bosta prišli Turčiji na pomoč z vso razpoložljivo oboroženo silo, če bi jo napadla kaka evropska država ali bi nastal v Sredozemlju spor, v katerega bi bila Turčija primorana poseči. 2. Turčija bo pomagala s svojo vojsko Franciji in Angliji, ako bi ju napadla kaka evropska država, in sicer v primeru, da bi ta napad sprožil vojno stanje v vzhodnem delu Sredozemlja ter bi zahodni državi morali izpolniti jamstva, dana Grčiji in Romuniji. 3. V vsakem kočljivem primeru glede navedenih točk se bodo vse tri države takoj posvetovale. 4. Pogodba velja za dobo 15 let. V posebnem protokolu sta zahodni državi priznali Turčiji, da njena vojaška pomoč v smislu navedenih točk ne bi bila potrebna, če bi nastala vojna Turčije s sovjetsko Rusijo. Turčija bo v vseh ostalih zadevah ostala do Francije in Anglije dobrohotno nevtralna, tudi ne bo sklepala miru sama brez posvetovanja z zahodnimi velesilami.**

LONDON, 20. okt. Podpis pogodbe med Anglijo, Francijo in Turčijo **je bil sprejet v Angliji z velikim veseljem. Tudi Pariz misli, da bo pakt doprinesel k stabilnosti Balkana. Posebno važno je za zahodni demokraciji, da sta s tem paktom prekrižali račune drugih.** Tekst tega pakta je bil pripravljen sicer že pred tremi tedni, pa so vendar čakali na vrnitev Saradžogla iz Moskve. Turčija je namreč mislila, da ji bo Rusija ponudila paralelni pakt ter s tem ostala nevtralna. **Ker pa je šla Rusija z Nemčijo, je odpadla možnost pakta z njo. Odnošaji med Turčijo in Rusijo pa ostanejo prijateljski in neuspeh pogajanj v Moskvi ni toliko neuspeh Moskve kot Berlina.** To se vidi tudi v izmenjavi brzojavk med Saradžoglom in Molotovom, kjer si oba državnika v toplih besedah zagotavljata nadaljevanje prijateljstva. »Temps« misli, da je sedaj nemški pritisk na vzhodno in južnovzhodno Evropo popustil. Italijanski radio pa posebno poudarja dejstvo, **da so Dardanele ostale odprte za angleške in francoske vojne ladje ter je s tem Rusija prisiljena vzdrževati nevtralnost, če se noče izpostaviti napadom v Črnem morju.** Nemški poslanik v Ankari von Papen je izjavil, da ostanejo zveze Nemčije in Turčije še nadalje prijateljske, v balkanskih državah pa je dejstvo, da je Turčija prekinila pogajanja z Rusijo, povzročilo precej nemira. Na to izjavo von Papena pravi angleško zunanje ministrstvo, da je iz balkanskih držav dobilo informacije, ki trdijo vprav nasprotno: **odklonitev razgovorov v Moskvi je soglasno odobrena v balkanskih državah.** Včeraj je o podpisu pakta poročal tudi Chamberlain, ki je najprej orisal ugodne razgovore, nato pa povedal, da je pakt sklenjen na 15 let: **torej ni začasen izhod iz zagate, temveč dobro premišljena akcija za stabilizacijo južnovzhodne Evrope.** Chamberlain je s podpisom pakta zelo zadovoljen, prav tako tudi vsa angleška opozicija.

LONDON, 20. okt. Besedilo pogodbe med Veliko Britanijo, Francijo in Turčijo bo izšlo v posebni Beli knjigi. Nemški uradni krogi zaradi neuspeha v Ankari svare Turčijo. Poslanik von Papen je bil nujno pozvan v Berlin na poročanje.

LONDON, 20. oktobra. Reuter. — V Carigradu pričakujejo prihod ministra Saradžogla iz Odese za danes popoldne. **Turški listi pozdravljajo z velikim zadovoljstvom podpis ankarske pogodbe, s katero se potrjuje prijateljstvo, obstoječe že dvajset let med temi tremi državami.**

LONDON, 20. okt. Reuter. Podpis angleško-francosko-turške pogodbe pozdravljajo vsi londonski listi z največjim zadoščenjem in poudarjajo **veliko važnost Turčije kot zaveznice in njen vpliv v južnovzhodni Evropi.** »Times« pišejo, da je ta pogodba odločilna za ohranitev miru na Sredozemskem morju in da bo utrdila stališče vseh držav na jugovzhodu Evrope v obrambi lastnih interesov in izgraditvi dobrih odnošajev s sosedi. **V tem pogledu je posebno važna vloga Turčije kot posredovalke med balkanskimi državami.** Kar zadeva Rusijo, piše list, **je Turčija ostala lojalna tudi nasproti njej in ni pri pogajanjih v Moskvi Saradžoglu niti za las odstopil od načela lojalnosti ne nasproti Moskvi ne nasproti Londonu in Parizu.** Zaradi tega je upanje, da bo Turčija predlagala Rusiji ohranitev statusa quo na jugovzhodu Evrope in da bo Rusija sprejela ta predlog, ki nikakor ne more priti v kako nasprotje s točkami ankarske pogodbe. V enakem smislu pišejo tudi ostali listi in poudarjajo, **da je podpis ankarske pogodbe velika diplomatska zmaga zaveznikov.**

London, 20. oktobra. Reuter. Diplomatski urednik »Daily Telegrapha« podčrtava dejstvo, **da sta tako Turčija kakor Rusija dali dovolj dokazov o svoji želji, živeti v dobrih odnošajih z Veliko Britanijo.** List je mnenja, **da se bodo zdaj nadaljevala pogajanja med Rusijo in Turčijo, kakor tudi med Rusijo in zahodnima demokracijama.**

PARIZ, 20. okt. Tukajšnji listi se ukvarjajo z vprašanjem, kako se bodo dalje razvijali dogodki na vzhodu in zlasti odnošaji med Turčijo in sovjetsko Rusijo. Turški poljedelski minister Erkmen je sicer prispel v Moskvo in njegov tamkajšnji obisk je namenjen nadaljevanju pogajanj, **toda ta pogajanja bodo po splošni sodbi le drugovrstnega značaja. V glavnem bo šlo le za to, da se sedanji odnošaji med Rusijo in Turčijo ne spremene v odkrito sovraštvo.** Za sovjetsko Rusijo so pa ta nadaljnja pogajanja s Turčijo važna tudi še iz razlogov, ker v Moskvi še ne vedo, na kakšen način bodo dosegli svoje cilje nasproti Finski. Konferenca skandinavskih držav v Stockholmu in simpatija, ki jo uživa Finska po vsem svetu in zlasti v Ameriki, je položaj znatno spremenila. **Gotovo je, da bo morala Moskva sedaj svoje zahteve nasproti Finski zmanjšati in ji staviti take predloge, ki jih bo lahko svobodno sprejela.** Na drugi strani pa se zopet ne sme pozabiti, **da je stališče Turčije močno prekrižalo sovjetske načrte tudi v sami Aziji, zlasti v Iranu in Afganistanu. Ti načrti merijo na Indijo, so pa brez sodelovanja Turčije neizvedljivi.**

PARIZ, 20. okt. V pariških krogih izjavljajo, da je bila včeraj v Ankari sklenjena pogodba, pripravljena že pred tremi tedni. Končni podpis so odložili zato, ker je turška vlada upala, da bodo pogajanja Saradžogla v Moskvi rodila sporedno rusko-turško pogodbo. Z včerajšnjim sporazumom se je položaj Francije in Anglije v vzhodnem Sredozemlju in na jugovzhodu Evrope močno utrdil. S tem v zvezi je še posebnega pomena nova železniška proga, ki jo je Turčija iz strateških razlogov zgradila iz Ankare do Kaiserijo in Sivas v vzhodno Anatolijo.

PARIZ, 20. okt. O prekinitvi pogajanj turških pogajanj piše list »Ere Nouvelle«, **da je tu nemška diplomacija doživela poraz, ki ga niti sama ne prikriva.** »Excelsior« naglaša, da je trozveza, podpisana v Ankari, **dragocen prispevek k moči in tvarni moči zaveznikov v njihovem boju proti hegemoniji v Evropi.** »Epoque« pravi, Turčija bi se ne vezala na usodo Francije in Velike Britanije, **ako ne bi vedela, da gre v sedanji vojni za pošteno stvar.** »Petit Parisien« opozarja, da je vzdrževanje prijateljskih odnošajev z Rusijo temeljno načelo turške zunanje politike že dvajset let. V Londonu in Parizu to stališče Turčije popolnoma razumejo in odobravajo. **Sklenitev trozveze v Moskvi ni izzvala nobene neugodne reakcije, kar dokazuje, da Rusija v tem sporazumu ne vidi ničesar, kar bi bilo proti njej.**

Newyork, 20. oktobra. Reuter. »Newyork Times« pišejo o ankarski pogodbi, da sta zahodni demokraciji s tem dosegli poseben uspeh. **Je to prvi strateški diplomatski uspeh zahodnih demokracij od izbruha vojne.**

BERN, 20. oktobra. Reuter. »Tribune de Lausanne« pozdravlja podpis ankarske pogodbe, ki pomeni nov element ustalitve miru na Sredozemskem morju. **Naloga vojne pogodbe je preprečiti, da bi se vojna razširila na vzhodni del Sredozemskega morja.**

Poslanstvo generala Weyganda

ANKARA, 20. okt. Francoski general Weygand, ki je včeraj sopodpisal pakt med Turčijo, Francijo in Anglijo, je prispel v Ankaro iz Sirije z letalom, kjer se mudi, kakor tudi v drugih deželah na Bližnjem vzhodu, v posebni misiji. **Njegova naloga je pripraviti vse za eventualno akcijo v tem delu sveta, ako bi se sedanja vojna razširila tudi na vzhodno Sredozemlje. V tem primeru je določen za vrhovnega poveljnika skupnih zaveznških čet. Doslej se vrši na raznih krajih velika koncentracija orožja in ostalega bojnega materiala, kakor tudi čet, ki prihajajo pretežno iz kolonij. V primeru novih vojnih zapletljajev bi bili tako Francija in Anglija sposobni takoj posegči v akcijo z večjimi operacijami ali pa podpreti države, ki bi bile napadene s strani sovražnikov.**

Naloge vračajočih se Nemcev

BERLIN, 20. okt. Nemška diplomatska korespondenca se bavi s povratkom Nemcev iz baltskih držav in piše: »Ves nemški narod pozdravlja prve baltske Nemce, katerih predniki so se pred stoletji izselili. Vsi baltski Nemci se bodo naselili v Veliki Nemčiji in se bodo morali lotiti novih nalog. Naseljeni bodo v krajih, kjer tudi vsak kamen priča o nemški civilizaciji in kjer je poljsko gospodarstvo stvorilo potrebo, da se znova vzpostavi red. Baltski Nemci prevzemajo nase to žrtev, sledeč zgledu svojih prednikov. Zemljo, v kateri se bodo naselili, bodo vrnili nemški kulturi in obnovili ono, kar je mržnja razrušila. Ves nemški narod bo cenil žrtve, ki so jih doprinesli ti Nemci, sledeč klicu države in pusteč svoj stoletni dom izven mej Velike Nemčije. Vsak Nemec, ki prihaja od zunaj, naj bo prepričan, da ni mogel storiti boljšega dela, kakor da obnavlja v Nemčiji stara tla nemške kulture in da pod zaščito Nemčije ustvarja nove podvige.«

Tudi Čehi se bodo morali preseliti iz Slovaške

PRAGA, 20. okt. **Ne samo Nemci iz baltskih držav in jugovzhoda Evrope, tudi Čehi bodo morali zapustiti Slovaško. Preseljevanje bi moralo biti po željah slovaške vlade končano že 15. t. m., toda oblasti v protektoratu so mejo proti Slovaški zaprle. Med vojno ne sprejemajo železnice niti pošiljk, namenjenih iz Slovaške v protektorat. Nemško poslaništvo v Bratislavi ne izdaja sploh nobenih potnih listov za Češko in Moravsko. Slovaška vlada je ustanovila posebno komisijo, ki bi naj pri Nemcih dosegla pospešitev preselitve Čehov iz Slovaške.**

IZ ITALIJANSKEGA TISKA

RIM, 20. okt. Stefani. Italijanski listi objavljajo na prvi strani besedilo ankarske pogodbe. Istotako prinašajo tudi poročila **o solidarnosti med vlado Iraka in vlado v Ankari.** Značilno je, da italijanski tisk ne prinaša nobenih komentarjev o tem dogodku, kakor je tudi molčal o prekinitvi turško-ruskih pogajanj. Veliko pažnjo pa posveča stockholmski konferenci, na kateri je bila vnovič poudarjena trdna odločnost nordijskh držav obvarovati popolno nevtralnost, istotako pa tudi njihova želja, da bi se dosegel sporazum med vojskujočimi se državami.

LETALSKA NESREČA V AMERIKI.

NEWYORK, 20. oktobra. Havas. Poročajo, da je neki bombnik zadel ob hrib, 20 milj severnovzhodno od San Diega. Posadka stirih mož se je ubila.

SAN DIEGO, 20. oktobra. DNB. Dva ameriška bombnika, pripadajoča matični ladji »Lexington«, sta včeraj v zraku trčila in se vnela. Štirje letalci so zgoreli.

WOODOVOV OBISK V FRANCIJI

PARIZ, 20. okt. Angleški letalski minister Kingsley Wood se je po tridnevnem obisku v Franciji vrnil domov. Razgovarjal se je s francoskim letalskim ministrom in obiskal lorda Gorta, poveljnika angleških čet na zahodni fronti, ter angleške letalce.

POLJSKI VELEPOSLANIK V VATIKANU

VATIKAN, 20. okt. Havas. Poljski veleposlanik pri Sveti stolici je obiskal kardinala državnega tajnika in mu izročil protesno noto poljske vlade, poslano litvanski vladi zaradi priključitve Vilne Litvi.

RUSKO-LETONSKO TRGOVANJE

RIGA, 20. okt. DNB. Na merodajnem mestu izjavljajo, da se bodo rusko-letonski trgovinski odnošaji kmalu znatno povečali, morda celo početvorili. To pa prihaja kot logičen nasledek vojne na zahodu, ker so mnoga zahodna tržišča zdaj zaprta.

Austin za zmago zaveznikov

WASHINGTON, 20. oktobra. Havas. **V teku debate o nevtralnosti je senator Austin izjavil, da je francosko-angleška zmaga v evropski vojni potrebna za mir in varnost USA. Pod zmago zaveznikov je dejal Austin, razumem prenehanje napadov. V tej zmagi vidim tudi zaustavitev in preprečitev prediranja zavojevalnih težnj v našo deželo.**

SPORAZUM O DELITVI POLJSKE RATIFICIRAN

BERLIN, 20. okt. **Ratificiran je bil sporazum med Nemčijo in Rusijo z dne 28. septembra o delitvi Poljske.**

DVA NEMŠKA PILOTA STA SE REŠILA V ANGLIJO

LONDON, 20. okt. Na angleško obalo sta prispela dva nemška pilota, ki sta bila že od torka zvečer na morju. Njihovo letalo je bilo pri napadu na angleške ladje sestreljeno ter sta šele sedaj izčrpana prispela na kopno. V Edinburghu so pokopali dva nemška pilota, ki sta bila pri zadnjem napadu sestreljena in sta umrla v bolnišnici.

DANCI IZPUSTILI NEMŠKE LETALCE

KJEVENHAVEN, 20. okt. Danske oblasti so dovolile štirim nemškim letalcem, ki jih je v Severnem morju rešila neka danska ladja, da so se vrnili v Nemčijo. Za internacijo ni bilo razloga, ker jih je ladja našla v nevtralnih vodah.

ŠEST REŠENCEV Z »ROYAL OAKA«

LONDON, 20. okt. Stefani. Po poročilu admiralitete je bilo rešenih še šest mož, ki so preživeli katastrofo »Royal Oaka«.

ALBANSKI GUVERNER V ARGIROKASTRU

TIRANA, 20. okt. Albanski guverner je obiska Argirokastro, kjer ga je ljudstvo prisrčno pozdravilo. Pri tej priliki je guverner položil temeljni kamen za zgradnjo vodovoda, ki je življenjskega vprašanja za to mesto.

Borza. Curih, 20. oktobra. Devize: Pariz 10.13, London 17.89, Newyork 445⅞, Bruselj 74.87, Milano 22.50, Amsterdam 236¾, Berlin 178, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, Kopenhagen 86.07½, Buenos Aires 105.

Mariborska napoved. Spremenljivo oblačno z dežjem v presledkih. Včeraj je bila najvišja temperatura 22.9, danes najnižja 14, opoldne pa 15.5.

Novice

Premalo znana so naša vina v tujini

Na mednarodnem vinogradniškem kongresu so se čudili odlični kakovosti naše kapljice

V nemškem kopališču Kreuznachu je bil nedavno mednarodni kongres vinogradnikov, na katerem so bile zastopane poleg Jugoslavije še Avstralija, Belgija, Bolgarija, Čile, Danska, Francija, Grčija, Velika Britanija, Italija, Lichtenstein, Luxemburg, Nizozemska, Norveška, Švedska, Švica, Poljska, Romunija, Slovaška, Španija, Madžarska, USA in Nemčija s protektoratom.

Razpravljali so o trgovini z vinom. Na tem svetovnem kongresu se je videlo, da sta Francija in Nemčija najbolje poskrbeli za reklamo svojih vin. Izkazalo se je tudi, da mi vse premalo skrbimo za sloves jugoslovanskih vin. Zgodilo se je na pr., da je na tem kongresu neki Hamburžan vprašal našega vinogradnika, če imamo pri nas vinograde in če pridelamo vino, ki bi bilo sposobno za izvoz. Ko ga je naš zastopnik vinogradništva odpeljal k šotoru z našimi vini, se Nemec kar ni mogel dovolj načuditi odlični kakovosti našega ljutomerčana in pekrčana. Tam je bila namreč istočasno s kongresom tudi svetovna razstava vin.

Opisani primer dovolj glasno kliče po čim večji propagandi za naša vina. Znano je, da se v naših severnih vinorodnih pokrajinah pridelujejo vina ki v dobrih vinskih letinah daleč prekašajo najboljša francoska in nemška vina. Kako velika je razlika v cenah naših in francoskih ter nemških vin! Francoska in nemška vina zaradi velike reklame plačujejo skoraj po fantastičnih cenah, medtem ko smo mi zadovoljni, če ga sploh prodamo. Na ceno niti ne gledamo. Naši vinogradniki, zlasti pa odločujoči trgovinski činitelji, naj poskrbe za večjo in uspešnejšo propagando naših odličnih vin.

Določitev cen vinskemu moštu

Te dni je glavni odbor Vinarskega društva v Mariboru razpravljal med drugim tudi o minimalnih cenah za vinski mošt. Vinogradnikom bodo priporočali, naj se pri prodaji držijo naslednjih cen: v ormoškem okolišu bi bila cena za 17 odst. mošt 3 din, za 18 odst. mošt 3.25 din, za 19 odst. 3.50 din, za 20 odst. 3.75 din, za 21 odst. 4.25 din, za 22 odst. mošt pa 4.75 din. V ljutomerskem okolišu naj bi veljale naslednje cene: za 17 odst. mošt 3 din, za 18 odst. 3.50 din, za 19 odst. 3.75 din, za 20 odst. 4 din, za 21 odst. 4.25 din, za 22 odst. pa 4.75 din. Navedene cene veljajo le za mešani vinski mošt, za sortirani pa bodo določene višje cene.

Rekorden naval na ljubljansko univerzo

Vpisovanje v zimski semester na ljubljanski univerzi še ni končano, pa je število slušateljev do včeraj kljub temu že doseglo 2000, kar se doslej v zgodovini tega najvišjega učnega zavoda še ni zgodilo. Število pa bo do konca vpisovanja gotovo še znatno naraslo. Velik naval na ljubljansko vseučilišče dokazuje vedno večjo življenjsko sposobnost ter kliče k razširitvi institutov in laboratorijev. Te dni je odpotovala v Beograd posebna deputacija, ki bo skušala doseči primeren kredit za dograditev univerzitetnih stavb. Upati je, da bodo pričeta gradbena dela še pred zimo dokončana.

Zapostavljena pošta v Prekmurju

V Prekmurju je zaradi slabih poštnih zvez mnogo nezadovoljstva in tudi nešteto pritožb. V večino vasi dostavlja pošta samo po trikrat na teden ter je tako vaščanom, ki nimajo časa prihajati vsak dan na pošto, nemogoče naročati dnevnik. Sobotno-nedeljski »Večernik« dobijo v prometni vasi, oddaljeni komaj dva kilometra od pošte, šele v torek proti večeru.

Ponekod pa prejmejo pozno pošto celo poštni uradi. Tako smo prejeli te dni prošnjo zaradi slabe poštne zveze s podružnico črensovske občine. Prej je prihajala pošta v Črensovce že vsak dopoldan. Takrat je prejela tudi dnevnike. Odkar pa je bila uvedena poštna avtobusna zveza med Soboto in Lendavo, prihaja pošta šele popoldne z avtobusom. Tako berejo zdaj v Črensovcih in posebno v okolici samo stare novice. Ker pa se je v Prekmurju že teliko izpremenilo, da ljudje s tem niso zadovoljni, skušajo doseči izpremembo. Tako je vložila občina Polana prošnjo, da bi prihajala pošta že dopoldne. Prinaša jo naj poštni sel kot nekdaj. Tudi po črensovski občini so bili zbrani podpisi in poslana prošnja poštni direkciji, da sedanje stanje izpremeni.

PREDSTAVNIKI AMERIŠKEGA RK V BEOGRADU

V Beograd so prispeli predstavniki ameriškega Rdečega križa, ki so se napotili v Evropo v svrho pomoči poljskim beguncem v Romuniji. Med potjo so obiskali funkcionarje RK in ostali z njimi v daljših pogovorih. Ameriški Rdeči križ je že pred njihovim prihodom poslal za poljske begunce v Romuniji in na Madžarskem 25.000 dolarjev. Posebna ameriška komisija bo ocenila razmere teh beguncev ter nato uvedla sistematsko pomoč v denarju, oblekah in živilih.

ZGRADBA IZ I. STOLETJA PO KR.

Med Starim gradom in Vrbosko pri Spitu se kmetje kopali vinograd. Pri tem so globoko v zemlji naleteli na zidove neke zgradbe. Obvestili so Muzejsko društvo. Ugotovili so, da so izkopanine ostanki vile iz prvega stoletja po Kristu. Najdi so tudi dragocene mozaike. Muzejsko društvo bo zemljišče odkupilo, zgrad bo izkopalo in jo restavriralo.

MLADA ŽRTEV BELE KUGE

Umetno odpravljanje telesnega plodu je zopet terjalo mlado življenje. Na Majdanu vrhu v Halozah so našli mrtvo Pavlo Šprahovo, ki je izkrvavela. Pod postelio so našli 4 do 5 mesecev star embrio. O najdbi so bili obveščeni orožniki, ki skušajo dognati, kdo je pomagal nesrečni mladenki pri nepremišljenem dejanju.

UBOGO STARKO SO HOTELI LINČATI

V Štanetincih v Medmurju je praznoverno prebivalstvo skoro linčalo neko staro beračico. Kmetu je v vasi iznenada obolela krava. Ker se je istočasno pojavila v vasi neka stara beračica, so začeli vaščani sumiti, da je ona »zacoprala« kravo. Okrog starke se je kmalu nabralo dokaj praznovernih ljudi, ki so zahtevali, da kravo »odcopra«. Zaman je starka zatrjevala, da ni čarovnica, praznoverneži so jo že začeli napadati. K sreči je bilo med kmeti nekaj pametnejših, ki so ubogo beračico rešili gotove smrti.

n **Ob obletnici smrti kneza Arsena,** očeta kneza namestnika Pavla, je bila včeraj v dvorni kapelici na Dedinju in Oplencu zadušnica. Udeležili so se je člani kraljevske hiše, dvorne dame in civilni ter vojaški kraljevski dom.

n **Neurološka klinika v Zagrebu.** Iz Zagreba javljajo, da bodo na Šalati zgradili neurološko kliniko. Proračun je predviden na 7 in pol milijona dinarjev.

n **Delovanje Unije za zaščito otrok.** V pisarni kraljice Marije v Beogradu je bila širša konferenca komiteja državnih predstavnikov ,nato pa seja predsedništva Unije za zaščito otrok. Seje so se udeležili predstavniki ministrstev, banskih uprav in predsedniki vseh mestnih občin. Seja je bila pod predsedstvom kraljice Marije in ob prisotnosti kneginje Olge. Na seji so razpravljali o zaščiti mestnih otrok za slučaj vojne.

n **Regulacija Drave pri Varaždinu.** Na tehničnem oddelku banovine Hrvatske v Zagrebu bo 27. oktobra licitacija za dela pri regulaciji Drave pri Varaždinu. Proračun znaša 1,637.738 din.

n **Volkovi trgajo ovce.** V vasi Budimlići blizu Sarajeva se je pojavilo krdelo volkov, ki so poklali vse ovce dvema kmetoma. Kmeta sta prišla v Sarajevo, kjer sta na okrajnem načelstvu zaprosila za strupe in orožje proti volkovom.

o **Redna seja izvršilnega odbora Zveze kmetskih fantov in deklet** bo v soboto, 21 .t. m., ob 18. v Ljubljani, Pražakova ulica 11. Na dnevnem redu je čitanje zapisnika, poročilo o poslovanju, poročilo načelnikov, razprava o delovnem načrtu za zimsko dobo, razprava o neizvršenih sklepih, občni zbor ter predlogi in slučajnosti. Točno in vsi!

o **Vlak povozil progovnega čuvaja.** Pri Češči vasi na progi Novo mesto—Straža je 50 letni progovni čuvaj Janez Fink spodrsnil na progi. Privozil je vlak in moža do smrti povozil.

o **Dve ljubljanski industriji,** in sicer tovarna tehničnega olja Hrovat & Comp. in tovarna pločevinastih izdelkov „Saturnus" nameravata prenesti svoj sedež iz Ljubljane v Beograd.

o **Oprostitev vojaških obveznikov.** V knjižni založbi tiskarne Merkur v Ljubljani je pravkar izšla v prečiščenem besedilu kot LX. zvezek zbirke Zakoni in uredbe „Uredba o oprostitvi mož od vojaške službe". Priporočljiva je vsem podjetjem, industrijcem, trgovcem, uradom in posameznikom. Knjižico dobite pri knjižni založbi tiskarne Merkur v Ljubljani, Gregorčičeva 23 in v vseh knjigarnah. S poštnino vred stane 9 din.

Celje

c **Pogreb dr. Bogomira Skaberneta** je bil včeraj popoldne iz Dečkovega trga na mestno pokopališče. Udeležilo se ga je lepo število pokojnikovih znancev, tovarišev in prijateljev. V sprevodu sta korakala tudi dva voda vojaštva z vojaško godbo na čelu .Vojaštvo je ob grobu oddalo častno salvo.

c **Tožba delavstva proti firmi Westen.** Leta 1936 je bila pri tvrdki Westen v Celju stavka. Takrat je bilo odpuščenih okrog 30 delavcev. Njihove knjižice so bile opremljene iz posebnega razloga z rdečim žigom in posebnim znamenjem, vsled česar niso mogli ti odpuščeni delavci pozneje nikjer dobiti službe. Sedaj je okrog 30 delavcev vložilo proti podjetju odškodninsko tožbo. Prvi je vložil tožbo Miha Kolenc in se je tozadevno razprava že vršila. Toži podjetje za odškodnino 28.000 dinarjev. Priče so ugodno izpovedale za tvrdko. Sodnik je izjavil, da bo v tej zadevi izdal pismeno razsodbo. Odvetniška zbornica v Ljubljani je naročila celjskim odvetnikom, naj v tožbi brezplačno zastopajo delavstvo. Kdaj bo razprava ,še ni določeno.

KNEGINJA OLGA PREDSEDNICA RDEČEGA KRIŽA

Z ukazom kr. namestnikov je postavljena kneginja Olga za novo predsednico Rdečega križa kraljevine Jugoslavije. Prvi predsednik RK Svetozar Tomić je poslal knezu namestniku Pavlu zahvalno brzojavko s sporočilom, da je RK vzel na znanje njegove pismene razloge, ki so ga napotili, da je bila kneginja Olga poverjena z najvišjo funkcijo RK.

c **Desetletnica** je sedaj, kar je bila zgrajena in prometu predana cesta Lesično—Podsreda. Deset let je tudi, kar na tej cesti obratuje celjski mestni avtobus, ki je zvezal te kraje s prometom, od katerega so bili prej popolnoma odrezani.

c **Uršulin sejem,** živinski in kramarski, bo to soboto v Št. Petru pod Sv. gorami, Šker v tem okolišu ni slinavke in parkljevke.

c **Samo kramarski sejem** bo jutri v Celju. Živinski in svinjski sejem sta zaradi slinavke in parkljevke prepovedana.

c **Vojaške grobove** urejujejo te dni na mestnem pokopališču. Poleg delavstva sodeluje pri urejevanju grobov tudi vojaštvo, ki ga je dala vojaška oblast na razpolago. Grobovi bodo lepo očiščeni, na Vse svete pa bo mestna občina okrasila grobove in prižgala na vsakem grobu svečo.

c **Krave so se splašile.** 35 letni delavec Maks Žgajner iz Vojnika je na poti domov pomagal dvigniti voz, ki se je zvrnil. Krave, ki so bile vprežene v voz, so se splašile. Žgajner je padel pod voz in kolesa so mu zlomila desno nogo pod kolenom.

c **Trgatev** je bila te dni tudi v celjskem okolišu končana. Pridelka je nekaj manj kakor lani, po kakovosti pa je izboren.

c **Seja mestnega sveta celjskega** bo 27. t. m., ob 18. v mestni posvetovalnici. Poleg poročila odborov, bodo na tej seji izvoljeni tudi novi člani za mestno avtobusno podjetje.

Iz Slovenskih goric

Trgatev je končana. Zopet je zavladalo zatišje po naših goricah in vrvenje po zidanicah in prešah je izginilo. Naš vinogradnik je končal s trgatvijo, viničar je prejel svoj skromen izkupiček poletnega dela v denarju ali živilih in gotovo množino vinskih tropin. Inozemski vinogradniki-dvolastniki so letošnji pridelek mošta po večini izvozili čez mejo. Mnoge viničarske družine se bodo letos zopet selile v službo drugim vinogradnikom. Pri tem se razkriva zopet pereče, še nerešeno viničarsko vprašanje, ki ga je treba v sorazmerju z kmetskim rešiti tako, da bo prineslo skupno enakopravno izboljšanje sedanjega položaja.

LETOŠNJA KORUZNA LETINA

Sestavljena je že uradna statistika o letošnjem pridelku koruze v naši državi. Ta dokazuje, da je pridelek po količini nekoliko manjši od lanskega, je pa kakovostno dosti boljši. V celi državi je s koruzo posejane 2,660. 745 ha zemeljske površine, na kateri je zrastlo 36,941.727 metrskih stotov koruze in je količina za okoli 1000 metrskih stotov manjša od

Grozen samomor obupanega mladeniča

V hipni duševni zmedenosti je včeraj ob četrt na 6. obupal nad svojim življenjem 19-letni Westnov poljski delavec Martin Vincel iz Trnovelj pri Celju. Vincel si je pripravil 14 metrov dolgo železno žico. Na en konec žice je navezal pol kilograma težak kamen, drugi konec žice je ovil štirikrat okoli vratu. Kamen z žico je vrgel na visoko napetost falskega električnega voda Bukovžlak—Trnovlje.

V trenutku, ko se je žica dotaknila visoke napetosti, je zgorela na mladem obupancu vsa obleka, njega samega pa je vsega ožgala. Pred samomorom si je Vincel slekel suknjič in sezul čevlje. Vincel, ki ni imel več staršev, je hodil zadnje čase zelo potrt okrog. Truplo nesrečnega mladeniča so prepeljali v mrtvašnico vojniškega pokopališča.

Pravilnik o živinskih potnih listih

Trgovinski minister je podpisal nov pravilnik o živinskih potnih listih, ki vsebuje splošne odredbe o tem, kaj je živinski potni list, o njegovi obliki, dalje predpise o ravnanju z živinskimi potnimi listi, kdaj je potreben ta list, nadalje postopek pri izstavljanju in prenosu živinskih potnih listov ter o tujih živinskih potnih listih, o registriranju, odtegnitvi, popravkih, duplikatih in pristojbinah. Novi pravilnik predvideva tudi nadzorstvo nad izdajanjem potnih listov in kazenske odredbe proti kršiteljem odločb novega pravilnika.

120.000 vreč kave popijemo v Jugoslaviji

Našim trgovcem zmanjkuje kave, kar je v zvezi s popolnim zastojem v uvozu kave in z otežkočenim pomorskim prometom. Kljub temu pa se je posrečilo našim veletrgovcem in uvoznikom nabaviti okoli 10.000 vreč kave, ki čaka v sušaškem pristanišču na odvoz. Narodna banka pa ne da za to potrebnih deviz in obstaja nevarnost, da bodo brazilski kavni izvozniki vzeli že poslano kavo nazaj in da bodo sploh ustavili izvoz kave v našo državo. Trgovci izgube kreditni ugled. Dobili so od naših oblasti sicer potrebna dovoljenja za uvoz kave, niso pa dobili deviz. Če pomislimo, da porabi Jugoslavija letno okoli 120.000 vreč kave in da imajo naši veletrgovci v svojih zalogah samo še okoli 5000 vreč, lahko ugotovimo, da bo s to količino krita potreba samo dveh do treh tednov. Tudi če dobimo kavo, ki čaka v sušaški luki na odrešenje, bi imeli kavo za največ dva do tri mesece. Zato bo treba resno misliti na ureditev deviznega vprašanja, ki onemogoča uvoz kave v našo državo.

Maribor

Vesela trgatev v obdravski prestolnici

Zgledna vzgoja mladine v Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru

Štajerska je znana po svojih vinih že stoletja, lahko bi rekli tudi tisočletja. Sladka haloška kapljica je bila znana že Rimljanu, ki je pred dvema tisočletjema zavladal tudi štajerski pokrajini. Poleg Ptuja, kjer so letos ustanovili vinski muzej, je bil Maribor že stoletja glavno središče vinske kupčije. 1872 leta pa je cesarska vlada na Dunaju ustanovila v Mariboru tudi prvo Vinarsko in sadjarsko šolo v takratni Sp. Štajerski. Šolo so vseskozi vodili najboljši strokovnjaki, kar najnazorneje priča, kako je vlada na Dunaju upoštevala novo ustanovljeno vinarsko šolo. Tudi danes vodi Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru priznan strokovnjak ravnatelj g. Jos. Priol, s celo vrsto prof. moči, ki nam iz leta v leto vzgajajo rod novih in naprednejših gospodarjev.

NA TRGATVI POD KALVARIJO

Trgatev je marsikje po Štajerski že končana, pod Kalvarijo na strmi posesti Banovinske vinarske in sadjarske šole pa še pridno berejo. Sredi trgatve so. Lep oktobrski popoldan je; vreme se je zadnje dni lepo dvignilo. Na tak dan sem obiskal šolo, kjer se šolajo novi slovenski gospodarji. Rad bi napisal nekaj bež-

nih vtisov za slovensko podeželsko javnost, saj se v mariborski Vinarski in sadjarski šoli vzgaja mladina iz vse Slovenije. G. prof. Pečovnik, ki me spremlja po šolskem posestvu pod Kalvarijo kot mentor, mi pove, da se šola v dveh letnikih do 60 gojencev, da ima šola že močno tradicijo, in da mora letno odkloniti zaradi premajhnih prostorov do 20 gojencev. Za šolo je torej močno zanimanje, v glavnem pa sprejemajo v zavod kmetske fante iz vse Slovenije, pač iz vseh vinorodnih krajev: iz Slov. goric, Haloz, Bizeljskega in Bele Krajine. V zavodu se šolajo tako sinovi večjih kakor srednjih posestnikov. Nekateri teh po dvoletnem študiju odidejo v službe, večina pa jih ostane doma na posestvih.

UKAŽELJNI FANTJE

Na dvorišču pred gospodarskimi poslopji kuhajo gojenci slivovo marmelado, v sušilnici pa obrezujejo jabolka za sušenje. Jesen je, čas pred zimo, povsod je treba pohiteti z delom. Pridne kmetske roke so jeseni zlata vredne. V stiskalnici stiskajo. Zastaven kmetski fant pride pred prof. ter vpraša za nasvet glede trganja. Fantje so skrbni in ukaželjni. Prof. premisli in svetuje, kakor oče je med svojimi gojenci; šola je prav za prav velika kmetija, in na tej veliki kmetiji ne bi mogel biti drugačen.

V VINOGRADIH

Počasi se vzpenjava v strmino pod Kalvarijo. Pred dobrim tednom je bilo tod vse zeleno, zdaj pa je že listje na trsju močno orumenelo; zadnji mrzli dnevi so storili svoje, tudi zadnje deževje. Vinograda pod Kalvarijo je kakih 7 oralov, zraven tega pa ima šola do 10 oralov vinograda v Racedvoru, 5 oralov pa v Pekrah. Zadnje deževje je resda nekoliko škodovalo grozdju, mošt bo kakšno stopinjo gotovo manj sladak kakor bi sicer bil, vendar pravi moj mentor, da bodo tudi s tem pridelkom zadovoljni, če bo le vreme ostalo. Lani je bil oktober za teden dni boljši. To je dalo sladkejše grozdje. Sploh zadnja leta vinogradniki preveč hitijo s trgatvijo. Včasih ni pred Terezijinim (15. oktobrom) nihče bral.

BRENTE SE POLNIJO

Večina gojencev je v trgatvi. Vsak ima po dve posodi, v katero obira zdravo in nagnito grozdje. Tega na podeželju ne opazite. Med obirači hodi z brento brentač, ki zaznamuje na palico, koliko brent je zanesl v kad. Ko se z mentorjem vzpenjava v lapornato strmino, ki je vsa zasajena s selekcioniranim trsjem, pač mora še tak antialkoholik priznati, da se ta strmina ne bi dala uporabiti za kaj drugega kakor za trsje. Takih k soncu obrnjenih strmin je v Sloveniji mnogo, edina škoda je, da se ne goji po vinogradih več namiznega grozdja. (Zato se pri nas tudi nikoli docela ne obnesejo grozdni tedni!) Vsa strmina pod Kalvarijo je stopničasto kanalizirana, sicer bi nalivi in plohe izprali in razrili hrib. Največ je zasajenega tod rizlinga in moslavine. Trsje je polno grozdja z žlahtno gnilobo; vse to so koristi poznega branja.

Ko se bo čez dober teden končalo s trgatvijo, bodo začeli strmino pod Kalvarijo znova prekopavati. Orumenelo listje s trsja bo odpadlo, strmina pa bo zasijala v lapornati barvi. Pred zimo bo prenehal peti tudi klopotec pod kapelico.

TEČE, TEČE MOŠT...

Pri povratku z gorice naju sprejme stiskalnica. Najprej odstranijo od grozdja peclje, nato pa nasujejo jagodičevje v kletko, kjer ga potem, ko se odteče, stisnejo. V prostoru imajo tudi hidravlično stiskalnico. Mošt ... od tod odteka v klet z velikimi sodi. Klet je hladna, s sodi do 6000 litrov. Podzemni prostor je napolnjen z ogljikovim dvokisom, ki bi omamil človeka, če bi ostal notri dalje časa. Iz kipelnih vek na sodih neprestano vre ogljikov dvokis. V drugi kleti je nekaj sodov z brezalkoholno pijačo. Ti sodi so polni, pijača ne gre.

S kleti zavijeva z mentorjem v prijazno kmetsko urejeno izbo kraj stiskalnice. Na mizi naju čaka letošnji in lanski mošt, star muškatni silvanec. Grozdje je močno, skrbno sortirano vino pa še močnejše.

Vinarska in sadjarska šola se prav za prav vzdržuje iz lastnih sredstev, banovina doplača samo za učiteljske moči. Vsakdo, ki pozna potrebe našega podeželja, bi želel, da bi nam vzgojila še veliko število mladih in naprednih gospodarjev, prav tako pa bi želel, da bi se v letih še povečala; **kajti v gospodarski izobrazbi je moč našega podeželja in vse Slovenije.** -rt.

Olga Balonova

Pred sedmimi meseci je slavila gospa Olga Balonova 70-letnico plodovitega življenja, včeraj pa je za vedno zatisnila oči. Vest o njeni nepričakovani smrti je presenetila in globoko pretresla obmejni zavedni Maribor, za katerega si je stekla plemenita pokojnica v povojnih letih mnogo zaslug.

Nepozabna pokojnica, katere smrt je napravila v vrstah narodnih žena veliko vrzel, se je rodila 29. marca pred sedemdesetimi leti v Mozirju v Savinjski dolini. Ga. Olga Balonova je že v zgodnji mladosti stopala po poti svojega očeta, ki je bil nenadomestljiv narodni borec v Savinjski dolini, ustanovitelj mozirskega Sokola, čitalnice in drugih narodnih društev. V vseh teh ustanovah je uspešno in vzgledno delovala tudi pokojna ga. Balonova. Po očetu začrtane narodne brazde je gojila z ljubeznijo do slovenske zemlje in z nesebičnim delom pripomogla do močno utrjene narodne zavesti pod ponosnimi Mozirskimi planinami.

Še zelo mlado je nato vodila življenjska pot pokojnico v Ptuj, kjer se je poročila z uglednim, že pokojnim vinarskim komisarjem v Gradcu, g. Ivanom Balonom, ki je s strokovnjaškim znanjem mnogo pripomogel k napredku našega vinarstva. Po prerani smrti moža se je užaloščena vdova preselila na Bizeljsko, kjer je vse življenje posvetila narodnemu delu in se posebno odlikovala po plemenitosti do trpečih in pomoči potrebnih. Povsod, kjer je ga. Balonova živela in delovala, je pustila neštevilne prijatelje in stotera srca se je bodo hvaležno spominjala ob njenem svežem grobu.

Po prevratu se je ga. Balonova naselila v Mariboru, kjer je preživela jesen življenja v iskrenem sožitju s hčerko, gospo Ivanko Lipoldovo in zetom dr. Franjom Lipoldom. V obmejni metropoli se je z mladostnimi silami podala na delo na polju narodnega in človekoljubnega udejstvovanja. Vso svojo skrb in neumorno delovanje je posvetila izpopolnitvi Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju, ki bo ostal trajen spomenik življenjskega dela najvidnejše slovenske narodne žene gospe Balonove. Tudi Društvo za zdravstveno zaščito dece in mladine v Mariboru je bilo hvaležno torišče njenega nesebičnega in požrtvovalnega delovanja. Koliko revnih otrok se bo hvaležno klanjalo njenemu spominu, koliko onemoglih starčkov se bo s solzami hvaležnosti spominjalo njenega človekoljubnega dela!

Nepozabni pokojnici bodi ohranjen svetal spomin, težko prizadetim preostalim pa naše najiskrenejše sožalje!

m **Za revne otroke.** Članice Ženskega društva bodo, kakor vsa zadnja leta, tudi letos pri vstopu na mestno pokopališče na Pobrežju kakor na staro pokopališče v Mariboru, pobirale prispevke za pomoč najrevnejši deci. Počastimo spomin pokojnih z dobrim delom in poklonimo mali dar najpotrebnejšim! Odrečimo se dinarju morda dvema. Vsak posamezni darovalec ima lahko prijeten čut, da je pomagal olajšati skrbi revnih staršev in gorje ubogih otrok.

m **V počastitev umrle ge. Olge Balonove** soustanoviteljice ustanove Počitniški dom kraljice Marije darujeta namesto venca g. Viktor Grčar in Ivan Womer po 100 din za Počitniški dom.

m **Preminula je v Mariboru** ga. Ljudmila Šuman, soproga fin. podpreglednika. Pogreb bo jutri ob 16.30 na Pobrežju. N. p. v m.!

m **Pokojninski zavod** bo gradil v Krekovi ulici veliko trinadstropno stanovanjsko hišo. Dela se bodo pričela spomladi.

m **Ljudska univerza v Mariboru.** Danes ob 20. bo predaval dr. Ivan Jančič, predsednik društva Rdečega križa o zgodovinskem razvoju, ustroju in mednarodnem pomenu društva Rdečega križa.

m **Nov mesečnik.** Nabavljalna zadruga v Mariboru bo začela prihodnji mesec izdajati mesečnik „Mariborski zadrugar", list za vzgojo in gospodarstvo. Časopis bo urejeval Mirko Lešnik, tiskala pa ga bo Mariborska tiskarna.

m **Pekovska kolektivna pogodba na vidiku.** V nedeljo ob 10. bo pri „Zlatem konju" v Vetrinjski ulici zborovanje pekovskih pomočnikov. Na programu je kolektivna pogodba, ki bo danes ali jutri podpisana, in nočno delo.

m **Z ozirom na razne vesti** glede pomanjkanja koksa smo doznali, da razpolaga mariborska plinarna z zadostno zalogo koksa. Plinarna proizvaja sedaj v preurejenem obratu v komorni peči iz gornješlezijskega premoga prvovrstni koks, uporabljiv za vse industrijske in obrtne svrhe.

m **Starček podlegel poškodbam.** Te dni smo poročali o težki prometni nesreči na Ptujski cesti, kjer je neki tovorni avtomobil povozil 84letnega starčka Štefana Ekarta iz Starš. Poškodovanca so prepeljali na njegov dom, kjer je poškodbam podlegel.

m **Ljudski agent — nevaren vlomilec.** Poročali smo, da je policija prijela Aleksandra Kanika, ki je preko meje tihotapil ljudi v našo državo. Pri zaslišcevanju se je izkazalo, da je Kanik zaradi vlomov odsedel v mariborski kaznilnici dve leti. Zaradi istih grehov je bil izgnan tudi iz bivše Avstrije. Dokazali so mu tudi, da ni Aleksander temveč Vilibald Kanik.

m **S kolom po glavi** je sredi noči udaril neznani napadalec posestniškega sina Josipa Šenekerja iz Zg. Gašteraja v Slovenskih goricah. Fant se je vračal z vasovanja.

m **Z mariborske carinarnice.** Na carinarnico v Mariboru so premeščeni S... Popović in Vojin Bojković iz Dubrovnika ter Momčilo Nikolić iz Beograda. Iz Maribora na carinarnico na Sušaku je premeščen Drago Belarić.

m **Napad na starčka.** V Zg. Voličini je trojica napadalcev navalila na 61 letnega Ferdinanda Simoniča in ga težko poškodovala. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m **Mesarski voz** je v Kneza Koclja ulici povozil kolesarko Hedviko Gerličevo, ki je dobila pri padcu nevarne poškodbe na desni nogi.

* **Sokolsko društvo Maribor II Pobrežje** vljudno vabi na naraščajsko akademijo, ki bo v nedeljo 22 t. m. ob 19. uri v Sokolskem domu na Pobrežju. Po akademiji družabni večer.

* **„GRIČ"-Oset, vinski sladki mošt 8.— vino 10.— din liter.**

m **Nočna lekarniška služba** (od 14. do vključno 20. t. m.): lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

Kino

* **Grajski kino.** Film, ki prekaša vse do sedaj prikazane zgodovinske filme je nedvomno „SUEZ". Nemška verzija.

* **Kino Esplanade.** Čarobno lepa opereta Ža... Šv barvah triumfalnega petja in glasbe „Za... ljubljenca", Jeanette Mac Donald, Eddy Nelson.

* **Kino Union.** Do ponedeljka „Flash Gordonov pot na Mars" fantastični film v glavni vlogi Buster Crabbe.

* **Zvočni kino Pobrežje** 21. in 22. okt. krasni film „Ladja sužnjev". Predstave ob sobotah ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 16.30, 18.30 in 20.30 uri.

Radio

Sobota, 21. oktobra

Ljubljana: 7. Jutranja oddaja; 7.30 Zabavni koncert (plošče); 12. Lahka glasba (plošče); 13.20 Zabavni koncert (plošče); 17. Otroška ura; 22.15 Zabavni koncert RO. — **Zagreb:** 13.10 Igor Stravinski: igra s kartami (plošče). — **Beograd:** 14.30 Vokalni koncert Zinke Kunc-Milanov in Giglija (plošče); 18. Radio prizor iz slovenskega življenja. — **Sofija:** 18.30 Mandolinski kvartet; 19. Vokalni koncert; 22. Lahka in plesna glasba. — **Bruselj I.:** Pierre Lotti-Pierné-jevo glasbeno delo „Ramuncho". — **Milan:** 21. Byron-Schumann „Manfred". — Orsini-Lualdi „Haurina poroka". — **Bruselj II.:** 22.10 Simfonični koncert; 23. Philadelphijska filharmonija. — **Budimpešta:** 17.40 Koncert ciganskega orkestra.

Mariborsko gledališče

Petek, 20. Zaprto.
Sobota, 21., ob 20.: Veriga. C.
Nedelja, 22., ob 20. Neopravičena ura.

Konec tedna v mariborskem gledališču. V soboto ,21. t. m. se ponovi znana Finžgarjeva ljudska zgodba „Veriga" (Red C.) V nedeljo zvečer pa izredno simpatično sprejeta in zabavna veseloigra iz šolskega življenja „Neopravičena ura".

Aktualno predavanje o kemični vojni

Da bo prebivalstvo na plinske napade čimbolj pripravljeno, je priredil Odbor za obrambo Maribora prvo predavanje o kemični vojni. Predaval je vodja gasilskega oddelka za obrambo mesta proti napadom iz zraka g. prof. Stanko Modic.

Predavatelj je občinstvu, ki je docela napolnilo dvorano Ljudske univerze, nazorno prikazal nevarnost plinskih napadov v svetovni vojni, ko je bila nosilnost in hitrost letal zdaleka manjša od današnjih letal. Seznanil je navzoče s plini, ki so bili uporabljeni v svetovni vojni: s klorom, fosgenom, difosgenom, klorpikrinom, modrim križem in rumenim križem. Občinstvo je spoznalo lastnosti teh strupenih plinov z njihovimi smrtnimi produkti itd.

Predavanje so ponazarjale slike, ki so prikazovale učinke strupenih plinov na človeškem telesu in način obrambe pred zračnimi in plinskimi napadi. Po kratkem zgodovinskem pregledu plinskih napadov v svetovni vojni je predavatelj z eksperimenti na odru pokazal ugotavljanje strupenega plina s pomočjo klora in reagentov, nazadnje je bil prikazan učinek zažigalne bombe.

Vsekakor bi bilo želeti, da bi Odbor za obrambo pred zračnimi napadi priredil še več takih predavanj. Občinstvo bo vedelo, kaj je kemična vojna. Spoznalo bo tudi, da plinski napadi niso tako nevarni, če je prebivalstvo nanje pripravljeno.

Zanimivosti

Ni bilo vedno tako, kakor je sedaj

Dandanes smo vsi razvajeni, in čim nam nečesa zmanjka, smo že nezadovoljni in vzdihujemo: »Saj v takih razmerah ni več mogoče živeti!« Vzemimo n. pr. sladkor! Kako bi zabavljali, če bi ga po trgovinah zmanjkalo in bi morali piti grenko kavo. Toda vse do 18. stoletja je bil sladkor luksus in prodajali ga niso v trgovinah z živili, ampak v lekarnah. Kdor je komu podaril malo škatlo sladkorja, mu je napravil izredno veselje. Kilogram sladkorja je bil za časa francoskega kralja Ludvika XV. oboževana količina.

Prav take znamenitosti in redkosti so bile nekatere druge stvari, ki jih tedaj še ni bilo toliko, kakor jih je sedaj. Ko je v šestnajstem stoletju vojvodinja Vendomska hotela pokloniti španski kraljici izreden dar, ji je prinesla artičoke in užitno melono. Tedaj ljudje v Evropi še niso poznali ne čaja ne kave ne čokolade. Celo grah je bil redkost. Ob koncu vlade Ludvika XVI. so ljudje tako oboževali zelen grah, da so ga jedli do onemoglosti. Bil je nekaj novega in v veliki modi.

Zaradi slabih prometnih zvez vsi od morij oddaljeni kraji nikoli niso dobili morskih rib, rakov itd. Divjačino so si lahko privoščili samo najbogatejši ljudje. Pomaranče, limone in nekatere druge vrste južnega sadja so bile posebna znamenitost, ki preprostemu ljudstvu nikoli ni prišla v roke. Še manj je seveda kdo poznal tedaj v Evropi banane, ki se dobe sedaj lahko tudi že v Mariboru. Ker ni bilo vodovodov, je obstajalo ob sušah silno pomanjkanje vode, če so se vodnjaki posušili. Kopanja pa tedaj ljudje v splošnem sploh niso poznali, dasi so ga starejši Rimljani celo pretiravali.

Dandanes se prebivalci naših periferních ulic pritožujejo tudi v »Večerniku«, ako niso dovolj razsvetljene in govore o »egiptovski temi«, in vendar so potekla cela tisočletja, v katerih ljudje niso poznali nobene javne ulične razsvetljave. Kadar so imenitnejši ljudje hodili ponoči po mestu, so nosili služabniki pred njimi plamenice, da so jim svetili. V Parizu je bila ulična razsvetljava uvedena prvič za časa Ludvika XVI. Oskrbovale so jo oljenice, ki so pa bile postavljene le na važnih križiščih.

Človek prisluškuje zemeljskim krčem

Zdravnik trka bolnika po plečih in prisluškuje odmevu, da odkrije bolna mesta v telesu. Z umetnimi eksplozijami dinamita ustvarjajo geologi umetne potrese v zemeljski skorji. Na več krajih razpostavljeni potresomeri zaznamujejo tresljaje, njih jakost in daljavo v globino zemlje. Na osnovi valovne krivulje lahko geolog dožene, kakšne sestavine je zemeljska notranjost.

Umetno uho, potresomer, sliši tisočkrat bolje kakor naše. Njemu ne ostanejo skriti sunki, ki jih ustvarjajo slapovi, drdranje železnic, udarjanje morskih valov ob skalovito obalo ali pobijanje težkih kladiv v tovarnah. Potresomer odkrije takoj, če so sunki nevarni za velike oboke mostov, če se majejo temelji tovarn in so morda stroji postavljeni na nesolidno bazo. To umetno uho ve, da zemlja prav za prav nikoli ne miruje.

Mnogo mostov so na ta način že rešili pred katastrofo. Seizmograf je odkril nevidne razpoke, ki so jih še pravočasno popravili. Ruski inženirji so s potresomeri izmerili vsa podnožja Kavkaza, zdaj gradijo nova naselja in tovarne le tam, kjer so izsledki pokazali najmanj nemir na tleh. Tako je obvarovala znanost ljudi pred neslutenimi katastrofami.

Poroka na meji

Neobičajna poroka je pred dnevi združila na belgijsko-francoski meji 21letnega Pierra Delespeauxa, pilota francoske vojske in 20letno Marijo Catoin iz Belgije. Navzoči so bili orožniki in cariniki obmejnih čet. Po poroki je nevesta, ki je postala tako francoska državljanka, dobila dovoljenje, da sme v Francijo. Prestopila je mejo in mladi par je odšel na medene poslastice v Loreno.

Poljska prestolnica v razvalinah

Politični vodja obrambe Varšave, župan Staržinski, je kljub strašnemu bombardiranju z najtežjimi nemškimi topovi in letalskimi bombami tri tedne branil prestolnico. Mesto je izpremenjeno v razvaline in treba bo mnogo naporov, da bo zrasla ob Visli nova milijonska metropola.

Branilci Varšave so brez dvoma zapisali v zgodovino Poljakov nov list legendarne hrabrosti, ki so jo Poljaki pokazali že prej večkrat v obrambi svojega glavnega mesta. V revolucionarnih bojih l. 1830, 1848 in 1861 je Varšava tudi mnogo trpela, toda nikoli ne toliko kakor sedaj. Vodja upora, knez Csartoriski je tedaj vodil Poljake v glavnem iz Pariza, končno je podlegel ruskemu generalu Paskijeviču, bivši Pilsudskijev general Staržinski je pa moral zdaj izročiti mesto nemškemu poveljniku Blaskowitzu. V zgodovini kapitulacij so redki primeri, da bi premagani poveljnik smel nositi dalje orožje, kakor so to dovolili Nemci Staržinskemu. Običajno so pustili premaganemu častniku le sabljo, kakor je to bilo po predaji Przemysla 1915 Rusom.

Lon Chaney, filmski igralec, ki je pred devetimi leti umrl je srečal nekoč neznanca, ki ga je ustavil in nagovoril:

— Oprostite, zdi se mi, da sem vaš obraz nekje že videl.

— Varate se, je dejal Lon Chaney.

— Toda, ne motim se, verjemite mi, gospod.

— To je izključeno! Svoj obraz nosim že od rojstva dalje vedno na enem in istem mestu...

Tropska vročina v Sibiriji je v minulih dneh presenetila tamošnje prebivalstvo, ki v tem času že zlepa ne pomni, da bi toplomer kazal 30 stopinj C nad ničlo!

Po 10 letih prvi dež v severnem Čileju. Od 10. julija 1929 v tem kraju še ni padel dež in ljudje so hiteli iz hiš ter opazovali deževnico kakor čudo. Tu sploh ne poznajo dežnikov, kadar pa po dolgem času pade dež, stoje radovedni zunaj in se zabavajo s tem, da jih curek izpod neba dodobra premoči.

Židom na Slovaškem so odvzeli vojne čine. Izjeme lahko naredi samo vojni minister.

Papež Aleksander VII. je vprašal svojega prijatelja Leva Allatiusa, zakaj noče vstopiti med duhovnike.

— Da se lahko oženim, ker mi tako ugaja sv. oče! je odgovoril Allatius.

— Dobro. Čemu se pa torej ne oženite?

— Da bi lahko brez težav postal duhovnik, če bi mi padla takšna misel v glavo...

— Zakaj se nisva poročila zvečer! — Tako se bova zdaj ves dan dolgočasila.

Kabaretna pevka ugnala pretkanega odvetnika

To se je zgodilo seveda v Ameriki, kje bi neki bile mogoče take pikantne zgodbe? Bilo pa je tako-le: Neki mladi odvetnik, znan bolj po svojih ljubezenskih pustolovščinah kakor po svoji odvetniški praksi, je pričel dvoriti kabaretni zvezdi Dori Donesovi. Nekaj časa sta se dobro razumela, nazadnje se je pa pevki zazdelo, da se odvetnikova ljubezen do nje ohlaja in da škili tudi že po drugih. Napravila mu je hudo sceno in zahtevala denarno odškodnino za razočaranje, ki ga je z njim doživela. Odvetnik se zaradi tega ni čisto nič vznemiril, potegnil iz žepa čekovno knjižico in ji izstavil ček za 5000 dolarjev.

Donesova se je začudila. Še daleč ni pričakovala, da ji bo res kaj plačal, a še manj, da bo tako radodaren. Lepo se je odvetniku zahvalila za blagohotnost in odhitela v banko, da bi denar dvignila. Toda tam jo je čakalo razočaranje. Uradniki so ji dejali, da ji vsote ne morejo izplačati in naj se oglasi naslednjega dne. Naslednjega dne je pa slišala isto in potem še ponovno. Nazadnje je toliko časa pritiskala na uradnike, da so ji povedali odkritosrčno: »Ček je pravilen, izplačilo pa ni mogoče, ker ima odvetnik v banki vsega le 4600 dolarjev. Šele kadar bo vloga dosegla nakazano vsoto, vam bomo denar lahko izplačali.«

Medtem je pa tudi odvetnik že povedal svojim prijateljem, kako je potegnil kabaretno zvezdo in dodal, da pač nikoli ne bo mogla vnovčiti svojega čeka, ker ne namerava na tisti račun več vlagati denarja. Tem večje pa je bilo njegovo začudenje, ko je nekega dne dobil od banke obvestilo, da je bil njegov, Dori Donesovi izstavljeni ček, glaseč se na 5000 dolarjev, v redu izplačan. Odhitel je v banko in izvedel, da je neki gentleman dan prej vložil na tisti njegov račun 400 dolarjev in je bila torej vloga zadosti velika za izplačilo izstavljenega čeka. Sedaj se je odvetnik še bolj čudil, kdo je neki tisti gospod in čemu mu je nakazal 400 din. Pa se je tudi to pojasnilo. Kabaretna pevka je zaprosila nekega svojega znanca, naj bi ji pomagal priti do denarja na ta način, da bi vložil na omenjeni odvetnikov račun 400 dolarjev, ki jih bo takoj po dvigu 5000 dolarjev dobil vrnjene. Tako je tudi storil in Dora Dones je prišla do vnovčenja odvetnikovega čeka.

Toda s tem zgodbe še ni bilo konec. Opeharjeni odvetnik je menil, da je to prevara in je zato tožil pevko, da si je na nepošten način prisvojila njegov denar. Pa ni zmagal on, ampak pevka. Mimo tega ga je še sama tožila zaradi osumljenja sleparije in sodišče ji je za to prisodilo odškodnino 2000 dolarjev, ki jih je odvetnik seveda moral plačati. Tako je opeharila prebrisana Dora Dones mladega odvetnika vsega skupaj za skoraj 400.000 din.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN 45

»Toda gobavosti se nisem nalezel na Islandu,« pravi Ericsson mirno.

»Kje pa?«

»Na Japonskem.«

»Na Japonskem?«

»Da, na notoški obali. Ali se še spominjaš noči, ko sem šel na suho, da bi obiskal tisto dekle. Tiste morske žene so mi jo zagodle. Dekleta sploh ni bilo tam, podtaknili so mi namesto nje neko gobavo. Bilo je čisto mlada in je bila gobava samo po obrazu; zato so ji ga bili zavezali z nekako ruto.«

S kratkimi besedami je pripovedoval zgodbo tiste noči. Magnus je poslušal, in [illegible] se je spomnil besed, ki jih je bil nedavno slišal: »Nobene nesreče ni; obstaja samo slabo krmarjenje.«

Spričo te tragedije je Magnusu vendarle uspelo, svojo naravo v toliko premagati, da je sedel pred Ericssonom suhih oči in čisto miren. Nikoli se mu še ni pripetilo kaj takega. Tu sedi ta človek, ki mu je zavidal, vzvišen in uspešen, in je v kleščah grozne usode, groznejše od tiste, ki je zadela Edipa. Kajti Edipa so bogovi oslepili, Ericssonu pa so njegov vid pustili. Tu je sedel ta človek poln energije in dejavnosti, mož, ki je zlomil Gudmundssonovo gospostvo nad Skarsstödom, mož, ki mu je celo vihar moral prinašati srečo, mož, ki je prisilil ljubezen, da je stopila na njegovo stran, tu sedi on, nenadoma uklet, kakor da bi se iztegnila nadenj neka roka iz preteklosti, roka, ki ne bo popustila preje, dokler žrtev ne bo mrtva.

Čeprav je Magnus Ericssonu ugovarjal, je v svojem srcu vendarle vedel, da je njegovo mnenje pravilno. Prevečkrat je v svojem življenju videl gobavost, da bi mogel še dvomiti.

In pred Magnusovimi očmi je vstala podoba reykjaviške bolnišnice. Tja bo moral iti Ericsson — če ne — če ne — da, kaj? Kje bi se mogel skriti? Kaj more on storiti? Če bi bil storil zločin, bi lahko zbežal v daljno deželo, toda gobavost je bila zločin, pred katerim ni mogoč noben beg.

Vstal je, in tudi Ericsson se je dvignil. Ne da bi spregovorila besede, sta se spustila nizdol, dokler nista prišla spet na močvirno stezo.

»Ali greš nazaj v Skarsstöd?« je vprašal Ericsson.

»V Skarsstöd?« je ponovil Magnus odsotno. »Ne vem. Tam nimam ničesar več iskati — vse tisto nima nobenega smisla več zame.«

»Ne blebetaj neumnosti,« se je razjezil Ericsson. »Če bi bil zadnjič padel s pečin in bi si zlomil tilnik, bi ti s svojim delom mirno nadaljeval. To moraš storiti tudi zdaj. Saj so še Sursson in drugi tam, ki moraš nanje misliti. Čoln je odslej tvoj, kakor vse, kar je bilo mojega. Denar leži pod podom na mestu, ki ga poznaš. Potem se boš peljal v Reykjavik, šel k notarju Stefanssonu in mu dejal, naj izgotovi zame dokument za podpis, s katerim prenašam vse svoje imetje nate —«

»In kam pojdeš ti?« ga je prekinil Magnus.

»Vse, kar jaz potrebujem, je morje. Zdaj grem s teboj nazaj in bom čakal do polnoči pri Floki. Ti boš vzel čoln in odveslaš z menoj v kraj, kjer se hočem začasno skriti.«

»In kje je to?«

»Fulmar.«

»Tam se res lahko mudiš nekaj časa,« de Magnus žalostno. »Vse, vse, kar želiš —«

»Želim samo eno — morje. Ko bom tam, se odpelješ k Stefanssonu. Njemu lahko vse poveš. Zaupanja vreden je.«

Magnus je težko vzdihnil. Drug ob drugem sta se molče bližala dolini Floke. Kakor da bi se bila domenila, nista več govorila o tragediji. Švalinega imena ni nihče izustil niti enkrat, čeprav je Magnusa misel na njo zdaj najbolj zaposlovala.

Dve uri pred polnočjo sta dosegla dolino Floke, in Ericsson je sedel na skalo ob bregu reke; Magnus je šel naprej, da odveže čoln in pripravi vse potrebno.

»Za teboj pridem čez dobro uro,« pravi Ericsson, »tako da bom v Skarstödu okoli polnoči; tedaj gotovo ne bo nikogar več na cesti.«

Ericsson je imel pri sebi staro srebrno uro, po kateri se bo ravnal.

Gledal je za Magnusom, dokler se mu ni izgubil pred očmi. Potem je sedel negibno na svoji skali in prisluškoval vodi ki je žuboreče skakljala čez kamenje.

(Dalje jutri.)

Kultura

Gledališki avtor in gledališki režiser

Znani francoski igralec Louis J o u v e t je izdal letos v Parizu knjigo »Premišljevanje o gledališču«, ki jo je sprejela tudi kritika z zanimanjem, še več pozornosti je pa vzbudila med dramatiki in komediografi, režiserji, igralci in gledališkimi kritiki. Med mnogimi mislimi, ki jih je Jouvet napisal v tem svojem delu, je več takih, ki so zelo aktualne za sodobnost. Tako piše n. pr. med drugim:

Naši predniki so bili novotarji. Gledališče je pričelo izgubljati svojo prepričljivost na račun eksaktnosti in verjetnosti, ki sta ustvarili nevarnost, da se ubije stvarna iluzija gledališča. Ako pa ima dandanes gledališče določeno tendenco, novo smer, jo ima v hotenju, v katerem duhovnost znova prevladuje tvarnost, beseda igro in tekst režijo. To pomeni, da se je usmerilo nazaj k dramatskemu smislu, ki se sestaja iz poezije, gracije in vzvišenosti...

V gledališču obstaja le en sam problem: uspeh. Brez uspeha ni gledališča. Vse ostalo spada v drugo vrsto. Uspeh je edini temeljni kamen igralskega poklica. Odobravanje občinstva, njegovo zadovoljstvo, to je edini cilj te umetnosti, ki jo je Molieère imenoval »veliko« in je dejansko »umetnost ugajanja«. Umetnost ugajanja pa pomeni v gledališču v prvi vrsti umetnost pisanja odrskih del in šele v drugi umetnost inscenacije in režije...

Delo strojnikov in scenografov je v novejšem času mnogo napredovalo in koristilo režiji. Toda ves ta napredek je in bo ostal vendarle drugovrsten, kajti pisateljevo delo in pisateljeva beseda sta prvo in bosta ostala prvo. Vse, za kar gre, je neposredna sovisIost med človekom, ki govori, t. j. med avtorjem dela in med onimi, ki poslušajo, t. j. med občinstvom.« Zato zahteva Jouvet predvsem pisatelja, a ne kot gledališkega ravnatelja ali režiserja, za katerega ta dva živita in po katerega intencijah delata. Avtor ostane tudi tedaj, kadar ne vodi gledališča, oni, ki mu daje smisel in smer. Naj bosta ravnatelj in režiser še tako talentirana in izobražena, oni, ki dela piše, ostane vendarle vedno pravi vodja. Človek, ki skrbi za to, da nekaj nastane, ustvarja tudi igralca in se briga za njegove potrebe. On odreja režiserja in formira gledališče. Izhodišče vseh velikih in pomembnih novosti, vseh teorij, revolucij ter vseh dramatskih šol je neposredno ali posredno delo pisatelja...

Gogolj in Čehov sta napravila v Rusiji iz Stanislavskega velikega realista, ne narobe! Emile Zola, Oscar Metémier in brata Goncourta so pomagali Antoineu, da je postavil na oder naturalizem. Shakespeare je povzročil, da je Gordon Craig iznašel novo vrsto režije. Šele s pomočjo Wagnerja je našel Adolf Appia svojo koncepcijo režije, ki se naslanja na muzikalni izraz. Sedanjim avtorjem se pa moramo zahvaliti za vse naše teorije in dramatske ideje. Pisatelj je pravi in aktivni element ter pravi režiser: V začetku je bila beseda! Vse na svetu doživi svoj čas, tako ga je doživelo tudi »gledališče režiserjev« in — preživelo.«

Jouvetove misli so v marsičem nedvomno točne in zgodovinska resnica je, da je vsaka doba dobila svoje resnično svojsko gledališče samo tedaj, ako je imela svoje svojske avtorje gledaliških del. Režiranje realističnih, naturalističnih in podobnih odrskih del n. pr. na ekspresionistični način, je bilo gotovo prav tako napačno in nezdružljivo, kakor bi bilo postavljanje kubističnega stolpa na gotsko katedralo, toda kljub temu tudi »gledališče režiserjev« ni bilo brez pozitivnih doprinosov do nadaljnjega razvoja gledališke umetnosti obče. Kar je bilo pretiranega, izginja, ker mora izginiti že po zakonu življenja, kar je pa bilo pozitivnega, to bo ostalo.

-r.

Sport

Ustanovni občni zbor SNZ bo 12. IX.

Po vzoru Hrvatov in Srbov bomo kot poslednji tudi Slovenci ustanovili svojo lastno in samostojno Slovensko nogometno zvezo. Upravni odbor LNP-a, ki je stvarno že dalje časa vršil posle u. o. JNS-a, objavlja v zadnjem „Službenem vestniku" sledeči poziv na izredni občni zbor LNP-a:

1. Sklicuje se na dan 12. novembra t. l. izreden občni zbor Ljubljanske nogometne podzveze z dnevnim redom: Likvidacija podzveze. Dalje se sklicuje za isti dan ustanovni občni zbor Slovenske nogometne zveze. Točen dnevni red ,čas in kraj zborovanja se bodo objavili naknadno.

2. Upravni odbor LNP-a ugotavlja, da je s prestankom JNS-a in z ustanovitvijo VNS-a prešla pristojnost bivšega upravnega odbora JNS-a na upravni odbor LNP-a. Do ustanovitve SNZ bo opravljal u. o. LNP-a vse funkcije v smislu dosedanjih podzvezinih pravil in pravil JNS-a, s tem da bo o event. pritožbah proti sklepom u. o. razpravljal prvi prihodnji občni zbor podzveze.

3. Do nadaljnjega ostanejo v veljavi dosedanja pravila JNS-a, v kolikor niso v protislovju s pravili VNS-a in s sklepom pod točko 2. Prav tako ostanejo do nadaljnjega v veljavi vsi pravilniki in načelni sklepi JNS-a in LNP-a.

»BREZSRČEN PRIMER OBJESTNOSTI«

Prejeli smo naslednji popravek Amalije Wagrandlove:

»Ni res, da sem tuja v Mariboru, res pa je, da sem bila rojena v Mariboru in da sem tudi pristojna v Maribor. Ni res, da sem dala deložirati sodnijsko 10-člansko družino slovenskega pomožnega delavca Kolariča samo zato, ker je imel slovenski delavec 8 otrok. Res pa je, da je omenjeni delavec imel pri sebi vedno le dva otroka in šele od maja meseca tega leta je imel 4 otroke pri sebi, ker je njegova žena rodila dvojčka. Ostali otroci pa niso bili v skupnem gospodinjstvu z očetom, temveč vedno pri tujih ljudeh, katerim je oče te otroke oddal. Tudi ni res, da ne maram otrok, pač pa pse, temveč je res, da imam otroke zelo rada in da sem Kolaričeve otroke skozi ves čas bivanja v moji hiši, t. j. skozi zadnja tri leta, često obdarovala z raznimi živili. Tudi ni res, da bi bili v moji hiši kaki ps, temveč je res, da v celi hiši ni nobenega psa in to več kot leto dni. Ni res, da je delavska družina v redu plačevala najemnino, temveč je res, da Kolarič zadnje tri mesece ni plačal nobene najemnine in ko sem ga opominjala, se je obnašal napram meni predrzno. Tudi ni res, da bi bila ozmerjala družino Kolarič z besedo „Zaupakaž", temveč je res, da se sploh nisem izrazila ob priliki selitve.«

V nedeljo dobimo novega jesenskega prvaka

V nedeljo se bo odigralo poslednje kolo nogometnega prvenstva v mariborskem okrožju, kjer sta na sporedu dve tekmi: **Rapid—Gradjanski** v Mariboru ter **ČSK—Železničar** v Čakovcu, obe s pričetkom ob 15. Maribor in Mura sta odigrala že vse tekme. Rapid ima možnost, da v slučaju izdatne zmage nad Gradjanskim in poraza ČSK proti Železničarju zasede še drugo mesto v jesenskem prvenstvu, dočim je sedaj na 4. Mnogo važnejša za končni plasma pa bo tekma v Čakovcu ,kjer se bo rešilo vprašanje prvaka, tako da čaka SK Železničar težka in odgovorna naloga. Za prvo mesto mu zadošča remis. Ker so razlike na prvenstveni tablici jako tesne, je možnih precej kombinacij. Nedeljski rezultati bodo dali jesenski tablici končnoveljavno lice.

V ljubljanski skupini je prvenstvo že zagotovljeno Marsu, v celjski pa bo prinesla morda več jasnosti nedeljska tekma Celje—Olimp, ki bo na Glaziji ob 15.

s **Poverjeništvo SOLNP-a v Mariboru (službeno).** Delegiranje za 22. t. m.: Rapid—Gradjanski, str. sodnika gg. Jenko in Orei (Grošelj), Rapid—Maribor (jun.) g. Nemec. ČSK—Železničar ,str. sodnika gg. Mayercsak in Selanac. — Poziva se pss. g. Dolgoš, da v roku treh dni pošlje 3 slike in din 20·—.

s **Sodniški odbor LNP-a** je določil za tekmo Rapid—Gradjanski ss. g. Vebleta (Koniča) po sporazumu, za tekmo ČSK—Železničar ss. g. Čamernika (Deržaja) po sporazumu, za tekmo Celje—Olimp pa ss. g. Kopiča.

s **Uprava Beograjske zimsko-sportne podzveze** je na sestanku obenem z delegati klubov sklenila, izstopiti iz sedanje Zimsko-sportne zveze ter ustanoviti Srbski smučarski sportni savez (SSSS). Izgleda, da so isto zahtevo predložili tudi zastopniki Hrvatov na včerajšnji seji JZSS v Ljubljani.

s **Poslovni odbor** je določil za prvenstveni nogometni tekmi Hrastnik—Celje in Atletik—Amater, ki bi se morali odigrati prvotno 3. septembra, nato pa 29. okt. nov termin 19. novembra.

s Nemška nogometna reprezentanca ... odpotovala iz Beograda v Sofijo na ... letošnjo predzadnjo tekmo. Zadnja ... Berlinu proti Italiji, ki je v zadnjem ... čanju zmagala s 3 : 2.

s **Mednarodna boksarska komisija** ... sklenila, da se bo boril 1. novembra ... Armstrongom za svetovno prvenstvo ... Montana in ne L. Ambers, kakor je ... prvotno določeno.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par, najmanjša pristojbina ... oglase je din 8.—. Dražbe, preklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Na... znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek ... enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu ... vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za ... pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP, MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

NOGAVICE (lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

SEMENSKO PŠENICO ječmen in rž oddaja Kmetijska družba, Meljska c. 12. 10084-1

Nogavice, perilo

kupite najbolje pri

„LAMA"

Jurčičeva 4 Prost ogled!

MORSKE RIBE v petek in soboto pri M. Plauc. 10131-1

HALO! HALO! Kolesarsko društvo »Poštela« priredi v gostilni Koželi, Tezno, vinsko trgatev. Vsi dobro došli! 10147-1

Posest

HIŠO prodam z lepim vrtom, v Dobravi, Ptujska 2, mizarska delavnica pri g. Mernig. 10153-2

Prodam

KONJ Z VOZOM in vso opremo, zdrav, močan, garantirano za vsako delo, se poceni proda, Koroška c. 172. 10154-4

Stanovanje

STANOVANJE dve sobi, kabinet, se odda. Kosarjeva 38. 10145-5

Sobo odda

GOSPODIČNA se sprejme, hrana in stanovanje. Židovska 14, Mai. 10150-7

Sobo išče

STANOVANJE Z VSO OSKRBO se išče za poštenega, mirnega vajenca z navedbo cene pri mirni stranki. Gre tudi kot sostanovalec. — Ponudbe pod »Poštenost« na upravo. 10133-8

Službo dobi

POSTREŽNICA se sprejme takoj. Naslov ... upravi lista. 1014...

TRGOVSKI VAJENEC se sprejme, hrano in stanovanje v hiši. Naslov v upravi. 10152-9

IŠČE SE majerja, 4—5 delovnih ... kateri se razume v vino... in sadonosniku. Vpraša... ska c. 64.

Spomnite se CMD!

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj

v upravi „Večernika".

V globoki boli naznanjajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je njihova iskreno ljubljena žena, mati, gospa

Ljudmila Suman

soproga fin. podpreglednika

v četrtek, 19. oktobra 1939. ob 5. uri zjutraj v 35. letu starosti nenadoma Bogu vdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 21. oktobra 1939, ob 16.30. uri iz mrtvašnice na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek ob 7. uri v mestni stolni cerkvi.

M a r i b o r, 20. oktobra 1939.

Globoko žalujoči soprog z otroki: Karolino, Zdenko, Vladimirjem in Slavkotom.

Še je čas, da plačate naročnino za **„Knjige Vodnikove družbe"**

„Knjigarna in papirnica Tiskovne zadruge", Maribor, Aleksandrova cesta 13, Telefon 25-45

Potrti sporočamo žalostno vest, da nas je danes zvečer za vedno zapustila naša ljuba mati, tašča in sestra, gospa

Olga Balon, roj. Lipold

vdova vinarskega komisarja

Pogreb naše drage pokojnice bo v soboto, 21. oktobra, ob ½16. uri iz kapelice na mestnem pokopališču.

M a r i b o r, dne 19. oktobra 1939.

Ivanka Lipold, roj. Balon hči — **Dr. Franjo Lipold** zet

Ljudmila Morocutti, Ivanka Radičević, Ana Goričar, sestre. **Ing. Vladimir Lipold,** brat.

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67, in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11.409.